

ВІДГУК

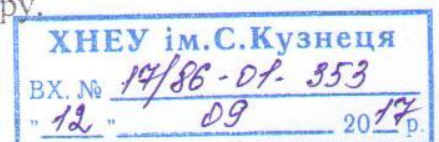
офіційного опонента на дисертаційну роботу Біляєвої Вікторії Юріївни «Забезпечення фінансової стійкості банку засобами фінансового інжинірингу», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми дисертації.

Протягом періоду функціонування банку його менеджмент повинен вирішувати низку проблемних питань, які постають на кожному етапі його розвитку. Одним з пріоритетним завдань фінансового менеджменту банку є управління його фінансовою стійкістю, яке має на меті забезпечення її рівня відповідно до бізнес-стратегії установи. Стійкість банківських установ є визначальною для стабільного функціонування банківської системи у цілому. Саме від того, наскільки кожен банк може витримувати вплив негативних факторів зовнішнього середовища й залежить можливість усієї системи витримувати зовнішні шоки та відновлювати свій докризовий стан.

Забезпечення фінансової стійкості банку є однією із нагальних та складних проблем у системі управління банком, яка постійно потребує пошуку нових шляхів її вирішення. Ця проблема притаманна як банківським системам розвинутих країн, так і вітчизняній банківській системі. Актуальність пошуку інноваційних засобів забезпечення фінансової стійкості банків викликана низьким рівнем ефективності традиційних інструментів фінансового менеджменту в умовах глобальної фінансової кризи, яка висуває нові вимоги до функціонування фінансових установ. Специфічність діяльності вітчизняних банків, викликана необхідністю встановлення та дотримання короткострокових орієнтирів, а також функціонування в економіко-політичних умовах підвищеної ризикованості.

Все це зумовлює необхідність удосконалення існуючих теоретичних підходів та розроблення практичних рекомендацій щодо використання перспективних інструментів фінансового менеджменту для забезпечення фінансової стійкості банку, зокрема засобів фінансового інжинірингу, що сприятиме встановленню та підтриманню бажаного рівня фінансової стійкості у майбутньому. Саме це і дозволяє вважати тему дисертаційного дослідження Біляєвої Вікторії Юріївни актуальною, а отримані результати науково значимими та перспективними з практичної точки зору.

Результати дослідження, отримані Біляєвою В. Ю., було внесено до звітів з науково-дослідних робіт, у тому числі Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця «Оптимізація методів і технологій управління грошовими потоками в системі фінансового менеджменту» (номер державної реєстрації 0115U001571), в якій здобувачем сформовано методичний підхід до оцінювання фінансової стійкості банків України та «Формування механізму ефективного регулювання та управління економічною діяльністю підприємств» (номер державної реєстрації 0113U007514), в якій автором надано рекомендації щодо визначення рівня фінансової стійкості банків через побудову інтегрального показника.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Представлені у дисертаційній роботі концептуальні положення, методичні підходи та практичні рекомендації є науково обґрунтованими. Опрацювання фундаментальних праць вітчизняних та закордонних теоретиків та практиків, ґрунтовний аналіз статистичних даних та побудова економіко-математичних моделей дозволила отримати суттєві наукові результати щодо поліпшення процесу забезпечення фінансової стійкості банку.

Поставлені у дослідженні завдання було вирішено шляхом використання таких методів наукового дослідження: теоретичне узагальнення, аналіз та синтез, класифікація, метод побудови інтегрального показника, методи кластерного та кореляційно-регресійного аналізу, дискримінантний аналіз та імітаційне моделювання. Застосування вищезазначених методів до вирішення завдань дослідження сприяло удосконаленню теоретичного та методичного забезпечення управління фінансовою стійкістю банку, визначенню її рівня та зміцненню потенціалу фінансової стійкості, вибору конкретних засобів фінансового інжинірингу – фінансових інновацій для її забезпечення.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова новизна притаманна концептуальним положенням, науково-методичним підходам, методичному забезпеченню для використання засобів фінансового інжинірингу з метою підвищення рівня фінансової стійкості

банку, які розроблені дисертантом.

Основні результати дисертаційного дослідження було оприлюднено та представлено на одинадцяти міжнародних та всеукраїнських студентських науково-практичних конференціях у м. Харків, м. Київ, м. Дніпропетровськ, м. Одеса, м. Хмельницький, м. Клайпеда (Литва), м. Перемишль (Польща).

Результати дисертаційної роботи, які містять елементи наукової новизни, на наш погляд, доцільно згрупувати в три блоки.

У першому блоці наукових результатів роботи представлено здобутки дисертанта, що суттєво розвивають теоретичні засади управління фінансовою стійкістю банку із використанням засобів фінансового інжинірингу. Так, зокрема автором:

- сформовано концептуальні положення управління фінансовою стійкістю банку із використанням засобів фінансового інжинірингу (С. 41-43) на основі опрацювання онтології дослідження (С. 35-41), в межах яких визначено, по-перше, що управління фінансовою стійкістю банку є процесом, кожен з етапів якого має власну структуру; по-друге, управління фінансовою стійкістю повинно базуватись на певних принципах, зокрема на принципі інноваційності; по-третє, фінансовий інжиніринг є інструментом забезпечення фінансової стійкості банку; по-четверте, впровадження засобів фінансового інжинірингу – фінансових інновацій повинно відбуватися у найбільш значимі для рівня фінансової стійкості банківські операції; по-п'яте прийняття рішення щодо вибору виду фінансової інновації до впровадження повинно ухвалюватися з огляду на стадію життєвого циклу банку та рівень його фінансової стійкості.

- удосконалено визначення поняття «фінансовий інжиніринг» (С. 48-53). Під цим поняття дисертантом пропонується розуміти процес створення і практичного використання нових фінансових продуктів та послуг, інструментів і технологій для досягнення фінансових цілей (збалансування дохідності та ризикованості фінансових операцій, реструктуризація грошових потоків, забезпечення фінансової стійкості тощо). У цьому визначенні робиться акцент на тому, що однією з цілей фінансового інжинірингу є забезпечення фінансової стійкості банку, що у результаті дозволяє вважати фінансовий інжиніринг інструментом, а фінансові інновації – засобами забезпечення фінансової стійкості банку.

- розвинуто класифікацію засобів фінансового інжинірингу (С. 66-69) шляхом введення додаткових класифікаційних ознак: «за рівнем фінансової стійкості банку» і «за стадією життєвого циклу банку» та виокремлення конкретних видів фінансових інновацій за цими ознаками. Це дозволяє серед переліку різних за характером фінансових інновацій обрати такі їх види, які відповідають рівню фінансової стійкості банку та є доцільними до впровадження на певній стадії життєвого циклу банку.

У другому блоці результатів наукового дослідження дисертанта представлено розробки, які стосуються визначення рівня фінансової стійкості банку та виявлення джерел реалізації резервів її забезпечення. Так, зокрема автором:

- розроблено методичний підхід до оцінювання фінансової стійкості банку (С. 85-94), який дозволяє визначити її рівень (низький, середній та високий) відповідно до розроблених інтервальних шкал на основі віднесення банку до однорідної групи установ. Відмінними рисами запропонованого підходу є: по-перше, надання якісної оцінки фінансовій стійкості банку через характеристику її рівня у кожній окремій групі банків; по-друге, використання сукупності фінансових показників за окремими складовими фінансової стійкості (ресурсна стійкість, ліквідність, ділова активність та прибутковість) для обчислення її узагальненого показника.

- сформовано методичні положення щодо виявлення джерел реалізації резервів забезпечення фінансової стійкості банків (С. 99-109), які ґрунтуються на визначенні банківських операцій – джерел забезпечення фінансової стійкості банку, які мають найбільший вплив на її рівень (низький, середній або високий) у різних групах банків. На основі сформованих методичних положень визначено джерела реалізації резервів забезпечення фінансової стійкості для різних груп банків та виявлено напрями впровадження фінансових інновацій у визначені джерела.

У третьому блоці наукових результатів представлено здобутки автора щодо формування методичного та інструментального забезпечення вибору виду фінансової інновації у банку та оцінювання її ефективності. Так, зокрема автором:

- розроблено методичне забезпечення вибору виду фінансової інновації у банку (С. 133-143), який базується на використанні критеріїв рівня

фінансової стійкості та стадії життєдіяльності установи для визначення пріоритетів інноваційної діяльності. Емпіричні дані, застосовані у результаті реалізації запропонованого методичного забезпечення, дозволили сформулювати рекомендації щодо вибору виду фінансової інновації для різних груп банків за стадією життєвого циклу, впровадження яких сприятиме зміцненню їх потенціалу фінансової стійкості, мінімізації ризиків та підвищенню ефективності впровадження фінансових інновацій у їх діяльність.

- розвинуто інструментарій оцінювання ефективності фінансових інновацій (С. 160-163), який ґрунтується на аналізі грошових потоків від впровадження фінансових інновацій та показників результативності інвестиційних проектів через побудову системно-динамічних імітаційних моделей. Перевагою удосконаленого інструментарію є можливість визначати позитивний або негативний ефект, який спричиняє імплементація фінансової інновації на операційну діяльність банку та порівнювати його із аналогічними показниками за іншими проектами для вибору найбільш пріоритетного з них.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях.

За результатами наукового дослідження опубліковано 20 наукових робіт загальним обсягом 6,94 ум.-друк, арк., з яких особисто автору належить 5,21 ум.-друк, арк., у тому числі 9 статей у наукових фахових виданнях України та інших держав, які включені до міжнародних наукометричних баз; 11 тез доповідей на науково-практичних конференціях. Зміст дисертації повністю відображений у авторефераті.

Важливість одержаних здобувачем результатів для науки і практики.

Результати дисертаційного дослідження Біляєвої В. Ю. мають вагомий внесок у розвиток теорії і практики управління та забезпечення фінансової стійкості банків, що полягає у розробці теоретичних і методичних основ забезпечення фінансової стійкості банку із використанням засобів фінансового інжинірингу – фінансових інновацій.

Наукові результати дисертаційної роботи знайшли практичне застосування у ПАТ «Східно-український банк «Грант» (довідка № 5018/01-101 від 26.10.2015) у формі розроблених пропозицій щодо визначення рівня фінансової стійкості банку методом побудови інтегрального показника; ПАТ КБ «Правекс-банк» (довідка № 6845/12-23 від 31.10.2016) – положень щодо виявлення джерел реалізації резервів забезпечення фінансової стійкості банку; ПАТ «Укрсоцбанк» (довідка № 03.401-237 від 17.10.2016) – методичного забезпечення вибору виду фінансової інновації на основі співвідношення стадії життєвого циклу та рівня фінансової стійкості банку. Також результати дослідження було впроваджено у навчальному процесі у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця при викладанні дисциплін «Банківське регулювання та нагляд» та «Аналіз банківської діяльності» (довідка № 17/86-41-106 від 28.03.2017).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Дисертаційна робота Біляєвої В. Ю. відзначається високим рівнем обґрунтованості теоретичних і методичних положень, логіка викладу яких є цілісною та структурованою. Разом із цим слід зазначити про деякі дискусійні положення, що мають місце в дисертаційній роботі.

1. Автор у роботі наголошує на тому, що сучасні засоби забезпечення стійкого функціонування банку втратили актуальність та є не ефективними (С. 35-36), що обумовлює необхідність пошуку та застосування інноваційних засобів її зміцнення, зокрема фінансового інжинірингу. Однак, на наш погляд, доречним було б надати більш повні кількісні докази зазначеної тенденції, які б демонстрували, наприклад, динаміку капіталізації банків України, зміни їх організаційної структури, якість управління їх активами і пасивами, результативність діяльності тощо.

2. Певні положення дисертаційного дослідження, висунуті автором, вимагають більш детального розкриття. Так, дисертант стверджує, що «Життєвий цикл банку також неможливо розглядати, не враховуючи особливостей життєвого циклу фінансових інновацій...» (С. 39), проте у подальших розділах дослідження не наведено, яким чином автор враховує або порівнює динаміку зміни стадій життєвого циклу фінансових інновацій зі стадіями життєвого циклу банку.

3. Наводячи результати апріорного ранжування показників фінансової стійкості банку (табл. 2.1, С. 87), автор групує їх у такі складові: ресурсна стійкість, ліквідність, ділова активність та прибутковість. Вважаємо, що за текстом роботи бажано було б надати більш ґрунтовне пояснення, чому саме ці складові фінансової стійкості було обрано для об'єднання її показників.

4. Дискусійним уявляється твердження автора, що складова прибутковості має незначний вплив на загальний рівень фінансової стійкості банку (С. 88), адже у подальшому дослідженні автором наведено докази того, що інтегральний показник прибутковості банку не є значимим саме для групування банків за рівнем фінансової стійкості, тобто об'єктивні групи однорідних установ можуть бути отримані й без використання цього показника (табл. 2.2, С. 92). Відтак, доречно було б більш розвинути висунуте положення та надати кількісні докази прояву цієї тенденції.

5. У роботі проведено детальний аналіз світових та вітчизняних трендів інноваційної діяльності у банківській практиці (табл. 2.6-2.7, С. 114-127), у результаті якого дисертант пропонує банкам певні види кредитних та депозитних інновацій до впровадження. Доцільним було б посилити аргументацію вибору того чи іншого виду фінансової інновації з сукупності інновацій такого ж типу на базі їх порівняння або визначення адекватності реаліям вітчизняної банківської системи.

Вищенаведені зауваження і недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову і практичну цінність дисертаційної роботи Біляєвої В. Ю.

Відповідність роботи вимогам до кандидатських дисертацій.

Дисертаційна робота Біляєвої В. Ю. «Забезпечення фінансової стійкості банку засобами фінансового інжинірингу» є завершеною кваліфікаційною науковою роботою, яка присвячена вирішенню актуального наукового та практичного завдання щодо забезпечення стійкого функціонування вітчизняних банків. Автореферат дисертації відображає усі положення, що захищаються.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами спостережень.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертація Біляєвої Вікторії Юрїївни на тему «Забезпечення фінансової стійкості банку засобами фінансового інжинірингу» відповідає п. п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою Кабінету міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, що висувуються до кандидатських дисертацій, а її автор – Біляєва Вікторія Юрїївна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи
та страхування

Криворізького економічного інституту

ДВНЗ «Київський національний

економічний університет імені Вадима Гетьмана» В. С. Котковський

Підпис В.С. Котковського

ЗА СЕРІЄЮ:
Ученого секретаря
Криворізького економічного інституту
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
О.В. Багашова
«08. вересня» 20 17 р.

